

رشد کودکان را با هم مقایسه نکنید

با وجود آن که بسیاری معتقدند نوزادان در بدو تولد شبیه هم هستند اما حتی دو نوزاد نیز کاملاً با هم تفاوت دارند و هر کودکی از نظر خصوصیات جسمی، ظاهری، روانی و عاطفی با کودکان دیگر، حتی خواهر و برادر خود متفاوت است.

جام جم آنلاین: با وجود آن که بسیاری معتقدند نوزادان در بدو تولد شبیه هم هستند اما حتی دو نوزاد نیز کاملاً با هم تفاوت دارند و هر کودکی از نظر خصوصیات جسمی، ظاهری، روانی و عاطفی با کودکان دیگر، حتی خواهر و برادر خود متفاوت است. متخصصان اطفال که روی مراحل رشد کودک کار کرده‌اند پس از سال‌ها بررسی دریافته‌اند که هر کودکی مراحل رشد و تحول خود را به گونه‌ای متمایز از سایر کودکان سپری می‌کند.

هر چند بسیاری از والدین انتظار دارند که نوزاد و کودکان مراحل رشد خود را شبیه دیگر کودکانی که می‌شناسند طی کند، اما واقعیت این است که کودکان دارای تفاوت‌های فردی بی‌شماری هستند و نمی‌توان زمان معینی را برای دندان درآوردن، نشستن، ایستادن، چهار دست و پا رفتن و تکلم آنها تعیین کرد.

دکتر فیروزه ساجدی، متخصص اطفال و دانشیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی در گفت‌وگو با «جام‌جم» می‌گوید: بهتر است والدین برای اطمینان یافتن از طبیعی بودن روند تکامل کودکان، به جای نگران شدن به انجام آزمون‌های استاندارد تکاملی توسط متخصص اطفال یا مراقبان بهداشت در 4، 9، 12 و 18 ماهگی اقدام کنند.

وی می‌افزاید: در بسیاری موارد تاخیر در دندان درآوردن، راه رفتن و تکلم کاملاً طبیعی است و به تفاوت کودکان در طی کردن مراحل رشد باز می‌گردد. آنچه مهم است، توجه به سلامت جسمی و ذهنی هر کودک است که می‌تواند سرعت روند رشد او را تعیین کند.

تاخیر در دندان درآوردن نگران‌کننده می‌شود

دندان درآوردن کودکان روندی است که معمولاً می‌تواند از چهار ماهگی تا حداکثر 12 ماهگی اتفاق بیفتد.

دکتر ساجدی ضمن بیان این مطلب می‌افزاید: زود دندان درآوردن مزایا و معایب خود را دارد؛ از یک سو کودک می‌تواند غذای تکمیلی را زودتر شروع کند و از سوی دیگر دندان‌هایش زودتر در معرض پوسیدگی قرار می‌گیرد، اما اگر کودکی در 10 ماهگی یا یک‌سالگی، حتی یک دندان هم در نیآورده، باید توسط پزشک متخصص مورد بررسی قرار بگیرد.

این متخصص اطفال تأکید می‌کند: برخی عوامل چون کمبود کلسیم، کم‌کاری تیروئید یا برخی بیماری‌هایی که زمینه استخوانی دارند، می‌تواند به تاخیر در روند دندان درآوردن کودک منجر شود، اما همیشه تاخیر در دندان درآوردن به این عوامل باز نمی‌گردد، بلکه در برخی موارد می‌تواند جنبه ژنتیکی نیز داشته باشد.

تاخیر در تکلم به دلیل کم‌شنوایی

متخصصان اطفال می‌گویند: بچه‌ها معمولاً در 10 ماهگی تا یک‌سالگی قادرند که یک یا دو کلمه معنی‌دار مانند مامان و بابا را بگویند، اما تاخیر در بیان چند کلمه ساده حتی ممکن است در برخی کودکان تا 14 ماهگی نیز وجود داشته باشد.

دکتر ساجدی تأکید می‌کند: اگر تاخیر در بیان چند کلمه ساده و با معنی تا 18 ماهگی ادامه یابد، باید مورد بررسی قرار بگیرد و از آنجا که بسیاری از پدر و مادرها تاخیر در تکلم کودک را به وجود سابقه خانوادگی نسبت می‌دهند و از بررسی فرزندشان از لحاظ کم‌شنوایی‌های خفیف غافل می‌شوند، ضرورت مراجعه به پزشک لازم است.

به گفته وی کودکانی که دچار کم‌شنوایی‌های خفیف هستند، در بیان حروف شبیه به هم مثل ب و پ دچار مشکل هستند و در سنین بالاتر کلمات را به شکلی ادا می‌کنند که برای بسیاری افراد قابل تشخیص نیست.

این پزشک متخصص اضافه می‌کند: از سوی دیگر تاخیر طولانی در تکلم باید از نظر ابتلا به عقب‌ماندگی‌های ذهنی خفیف و همین‌طور بیماری اوتیسم یا در خودماندگی (اوتیسم، نوعی اختلال مغزی است که با رفتارهای ارتباطی و کلامی غیر طبیعی مشخص می‌شود) مورد بررسی قرار بگیرد.

به گفته دکتر ساجدی استفاده از آزمون‌های تکاملی استاندارد در تمام کشور و برای همه کودکان در سنین مختلف باید استفاده شود.

وی تاکید می‌کند: والدین باید بدانند که بچه‌ها از نظر روند رشد و تکامل خود مسیرهای متفاوتی را طی می‌کنند. آنچه مهم است تایید صحت و سلامت جسمی و ذهنی کودک از طریق این آزمون‌ها در یک پروسه زمانی مشخص است که برای برخی کودکان زودتر و برای برخی دیگر دیرتر طی می‌شود. هر کودکی برای این که مراحل رشد خود را طی کند، احتیاج به زمان و آمادگی بدنی دارد. هر کودکی با توجه به ویژگی‌ها و تفاوت‌هایی که با سایر کودکان دارد، مراحل رشد خود را طی می‌کند.

دیر راه افتادن همیشه نگران‌کننده نیست

زمانی که گفته می‌شود کودکان در یک سالگی راه می‌روند، به منزله آن نیست که همه کودکان این توانایی را دارند؛ زیرا ممکن است کودکی در ۹ ماهگی آمادگی جسمانی لازم برای راه رفتن را پیدا کرده باشد و بتواند راه برود، ولی کودکی دیگر تا ۱۴ ماهگی هم هنوز به این آمادگی جسمانی نرسیده باشد، به همین دلیل متخصصان اطفال می‌گویند که بیشتر کودکان قادرند از ۹ تا ۱۵ ماهگی راه بروند.

دکتر ساجدی می‌گوید: بر خلاف تصور والدین زود راه افتادن کودکان، زیر ۹ ماهگی نشانه خوبی نیست و می‌تواند به معنای وجود بیماری سفتی عضلات باشد. از سوی دیگر دیر راه افتادن کودک هم بیش از ۱۴ یا ۱۵ ماهگی می‌تواند نشانه‌ای از شلی عضلات باشد که در هر دو مورد کودک باید مورد بررسی قرار بگیرد.

راه رفتن روندی تکاملی است که باید به مرور و با افزایش سن شکل بگیرد و کامل شود، در نتیجه تعجیل والدین برای راه رفتن کودکان بی‌دلیل است.

والدین فراموش نکنند که تمامی کودکان مراحل رشد یکسانی دارند ولی سرعت رشد آنها به دلیل تفاوت‌های فردی می‌تواند با هم متفاوت باشد، حتی ممکن است کودکی بدون این که یک مرحله از رشد جسمانی خود را سپری کند، به مرحله بعد برود و در عین حال رشد طبیعی و سالمی هم داشته باشد.

پونه شیرازی - گروه سلامت